

ODVOLÁNÍ PODPISU

6. ledna 1988 poslal Jaromír Hořec, signatář Charty 77, dopis ministru kultury ČSR M. Klusákovi, v němž se vyjádřil k některým současným i minulým kulturním otázkám. Přiložil k svému dopisu zprávu nazvanou "O stavu v našich knihovnách" /přepsáno v 56. čísle Pokusu/, v níž kritizoval cenzurní praxi státních a jiných českých veřejných knihoven, seznam zakázaných autorů a knih vyřazených z katalogů apod.

V dopise se Jaromír Hořec zmiňuje také o podpisu, který v roce 1977 připojil k prohlášení uměleckých pracovníků po zasedání v Národním divadle. Toto prohlášení tehdy vyzývalo k aktivitě všechny, kteří by se chtěli podílet na kulturním rozvoji. J. Hořec píše, že podepsal ono prohlášení v dobré víře, že by mohlo dojít po dlouhých letech temna v tzv. období konsolidace konečně k uvolnění tvůrčích sil, k odklonu od perzekučních zásahů. "Bohužel jsem se zklamal, k takovému vývoji nedošlo, a proto pokládám za nutné odvolat i svůj někdejší podpis na onom prohlášení, a to zvláště i proto, že můj podpis, ale i další podpisy byly zneužity proti rozvoji české kultury a její svobodě."

Jaromír Hořec nedostal na svůj dopis žádnou odpověď. V dopise ministru kultury napsal mj.:

"Několikrát se vyzývalo k četných prohlášeních ministerstva kultury, v usneseních politických a státních orgánů k spolupráci na rozvoji národní kultury. Takovou výzvu vydalo i shromáždění začátkem roku 1977, které se sešlo v Národním divadle, a kromě jiného se obracelo na každého uměleckého tvůrce, aby přiložil svou ruku k společnému dílu. V dobré víře, že se dá těmto slovům a výzvám věřit, podepsal jsem toto prohlášení dodatečně i já. Radil jsem se o svém postupu předtím s básníkem Jaroslavem Seifertem, který se rovněž domníval, že by mohlo dojít k obratu v kulturní politice, k toleranci i k tomu, aby se umožnilo čestnému umělci podílet se svým dílem na rozvoji české kultury tak krutě postižené v tzv. letech konsolidace.

Záhy jsem se však přesvědčil na příkladech ostatních, ale i z vlastní zkušenosti, že se zůstalo jen u slov a že vlastně celé prohlášení mělo být využito proti tehdejší proklamaci Charty 77 ustavené podle čs. zákonů a ústavy. Nenastalo žádné uvolnění, marné byly pokusy navázat na výzvu o aktivním podílu uměleckých pracovníků, mimo jiné i proto, že rozhodující místa v této oblasti byla obsazena nepřáteli takového rozumného vývoje. Byli většinou dosazeni po roce 1969 a sledovali s podezřením každý demokratizační pohyb. Velká řada umělců, zejména spisovatelů, byla umlčena, jejich rukopisy zajistěné již platnými smlouvami, případně vysazené nebo i vytištěné byly zlikvidovány, rozmetány, skončily ve stoupě. Rozhodující úlohu v této akci sehrál tehdejší knižní odbor ministerstva kultury.

Když si někteří autoři začali ve smyslu zákona č. 35/ 1965 Sb. opísat své rukopisy, byly tyto strojopisy zabavovány a často se stávaly i předmětem trestního stíhání za údajné podvracení republiky. Uvedu vlastní zkušenost, jednu z mnoha dalších. Podílel jsem se i na rozepsání - podle přání autora - vzpomínek J. Seiferta "Všechny krásy světa" v roce 1980. Tyto opisy byly u mne zabaveny a příslušné orgány činné později při zahájení trestního řízení nazvaly autora J. Seiferta "renegátem", jeho vzpomínky označily za protisocialistické a mne za šířitele protisocialistických myšlenek./Nětreba zvláště zdůrazňovat, že za dva roky vyšly tyto Seifertovy vzpomínky, které předtím ležely dlouhá léta v nakladatelství Odeon, aniž je redakce mohla vydat, v oficiálním nakladatelství čs. spisovatelů).

Není divu, že si mnozí spisovatelé opisovali svá díla sami a že vznikaly i různé strojopisné řady jako Petlice, Edice Expedice, Česká expedice apod., které umožňovaly českým spisovatelům - tehdy i J. Seifertovi, B. Hrabalovi aj. -, aby jejich básně, romány, novely, historické a literární studie byly zpřístupněny úzkému okruhu čtenářů aspoň tímto způsobem. Jsem přesvědčen, že i tato iniciativa, která nedopustila umlčení mnoha děl české literatury, bude jednou významně oceněna.

Vracím se však znovu k výzvě z roku 1977 obracející se ke všem účastníkům a podílníkům českého uměleckého života. Zklamal jsem se v důvěře - a nejen já -, že přijdou konkrétní a dobré činy; proto mi nezbylo než svůj podpis na onom prohlášení odvolat, i když tento akt je spíš jen aktem vlastní úvahy a vlastního postoje."